

A terapeuták lakomái Alexandriai Philón: *De Vita Contemplativa* című írásában

ZSIZSMANN ENDRE
zsizsmannendre@gmail.com

A címben jelzett téma kapcsán az alexandriai terapeuták asztalközösségeivel, lakomáival foglalkozunk. Philón elutasítja, helyteleníti az ókori görög és római lakomákat fényűző és kicsapongó voltak miatt (De Vit. Cont. 40–63), ezzel szemben az alexandriai terapeuták lakomáit (De Vit. Cont. 64–89) ítéli helyesnek. Philón azért ítéli el az ókori lakomákat, mert azok sok esetben a bortól való megrészegeedésről szóltak, a thereapeuták esetében az Isten szeretetétől való megittasodásról – az ún. *sobria ebrietas* – beszélhetünk. A Philón által bemutatott therapeuta-közösség étrendjéhez a só, a víz és az izsóp tartozott. Ez a mértéktartó étrend az aszkézis jele. Andrew McGowan: *Ascetic Eucharists. Food and Drink in Early Christian Ritual Meals* (Oxford Early Christian Studies, ed. Clark, Gillian–Louth, Andrew, Clarendon Press, Oxford, 1999, 57.o.) c. munkájában úgy véli, hogy a thereapeuták közössége nem létezett. Ha McGowan-nak adunk igazat, akkor bizonyosan a terapeuták aszketikus életmódja sem mondható valósnak.

Hipotézisünk tehát az, hogy a terapeuták végletekig menő aszketikus életformája létező gyakorlat lehetett. McGowan véleményét cáfoljuk. Ehhez elsősorban qumráni párhuzamokat villantunk fel (pl. 1QS 6,2–4 esszénusok közössége; 6,5–6 asztali áldás). Ugyanakkor jelezni kívánjuk, hogy a 4. századtól kezdve a görög és szír anachóréta-koinobita források is tudnak végletekig menő böjti szokásokról. Pl. Küroszi Theodorétosz: *Historia Religiosa* (Hist. Rel.) c munkájában víztől való tartózkodásáról olvasunk a Hist. Rel. alábbi helyein: III.3; IV.12. A kenyér (ἄρτος) és a só (ἅλας) együttes használatáról van szó az alábbi helyeken: Hist. Rel. II,2; II,4; II,13; XI,1; XX,3. A böjtölés időtartamát tekintve beszélhetünk egynapos (Hist. Rel. III,3) böjtről. De Theodorétosz említ heti böjtnapot (Hist. rel. II,2), többhetes vagy akár Mózeséhez hasonló negyvennapos böjtöt (XXVI,7) is.

Kulcsszavak: helyes és helytelen lakoma, aszkézis, sobria ebrietas.